

ÚVOD DO TRESTNÍHO PRÁVA HMATNÉHO A PROCESNÍHO – I **OBECNÁ ČÁST**

program přednášek

a. r. 2010/2011 – jarní semestr

Právní specializace bakalářského distančního studia:

BZ403K:

- „Právo a mezinárodní obchod“
- „Právo a podnikání“
- „Veřejná správa“
- „Právní vztahy k nemovitostem“

CBZ403K:

- „Celoživotní: Právo a mezinárodní obchod“
- „Celoživotní: Právo a podnikání“
- „Celoživotní: Veřejná správa“
- „Celoživotní: Právní vztahy k nemovitostem“

Prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc.
přednášející

Rozsah:

přednášky – 12 hodin

Ukončení:

kolokvium

- po rozpravě s vyučujícím na základě a v rámci problémových okruhů ke kolokviu z obecné části trestního práva hmotného a procesního, publikovaných na IS;
- v rámci kolokvijních termínů ve zkušebním období jarního semestru;

Literatura:

učební texty

Žatecká, E. Úvod do trestního práva hmotného a procesního – I. Obecná část. Brno: MU, 2009

Fryšták, M. Trestní právo hmotné. Obecná část. Ostrava: KEY Publishing, 2009

Fryšták, M. Trestní právo procesní. Ostrava: KEY Publishing, 2009

právní předpisy

zákon č. 40/2009Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

OBECNÁ ČÁST: TRESTNÍ PRÁVO *HMOTNÉ*

Přednáška I.:

A. Obecné výklady o trestním právu hmotném a trestní odpovědnosti

1. Pojem a druhy trestního práva hmotného
2. Funkce trestního práva hmotného
3. Základní zásady trestního práva hmotného (princip „ultima ratio“ a zásada subsidiarity trestní represe /§ 12 odst. 2 TrZ/,¹ není zločinu a trestu bez zákona /§ 12 odst. 1 TrZ/, zákaz analogie a retroaktivity trestního zákona k tíži pachatele, trestní odpovědnost individuální /§ 22 až 26 TrZ, § 5 ZSM/,² odpovědnost subjektivní /§ 15 až 19 TrZ/, jednota trestní prevence a represe, účelnost a přiměřenost trestů a trestních opatření /§ 39 odst. 1, odst. 2 TrZ, § 1 odst. 2 ZSM/)
4. Místo trestního práva hmotného v právním řádu ČR (jeho vztah k ostatním odvětvím práva)
5. Trestní právo hmotné a související neprávní obory (kriminologie, kriminalistika)
6. Vnitrostátní prameny trestního práva hmotného (zákonné a podzákonné prameny, nálezy ÚS), ostatní prameny (mezinárodní smlouvy, právní akty evropského práva)
7. Struktura a působnost trestního zákona, jeho výklad a aplikace (druhy působnosti /§ 2 a 3 TrZ, časová/, výklad a analogická aplikace TrZ)
8. Trestní odpovědnost (pojem, druhy)

Přednáška II.:

B. Základy trestní odpovědnosti a nedostatek trestnosti trestného činu dospělého

1. Čin soudně trestný (pojem a kategorizace trestného činu a provinění, § 12, § 13 odst. 1, § 14 TrZ, § 6 ZSM), čin jinak trestný a čin beztrestný
2. Formální stránka trestného činu (skutková podstata trestného činu a její struktura - subjekt /pachatel/, objektivní stránka, objekt, subjektivní stránka)
3. Materiální stránka trestného činu (společenská škodlivost trestného činu, § 12 odst. 2, § 39 odst. 2 TrZ)
4. Omyl v trestním právu (omyl a subjektivní stránka trestného činu /§ 18, § 19 TrZ/, omyl a objektivní stránka trestného činu /§ 209 až 212 TrZ/)

¹ Zákon č. 40/2009, trestní zákoník, dále i „TrZ“; zrušený zákon č. 140/1961 Sb., dále i „tr. zák.“

² Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, dále i „ZSM“.

5. Formy trestného činu (příprava /§ 20 TrZ/, pokus /§ 21 TrZ/, dokonání /§ 111 TrZ/, spolupachatelství /§ 23 TrZ/, organizátorství, návod, pomoc /§ 24 TrZ/, souběh /§ 43 odst. 1, 2 TrZ/ a recidiva /§ 42 písm. p), § 59 TrZ/)

6. Nedostatek trestnosti činu:

okolnosti vylučující protiprávnost činu - (krajní nouze /§ 28 TrZ/, nutná obrana /§ 29 TrZ/, svolení poškozeného /§ 30 TrZ/, přípustné riziko /§ 31 TrZ/, oprávněné použití zbraně /§ 32 TrZ/, výkon práva a plnění povinnosti, splnění závazného rozkazu

okolnosti způsobující zánik trestní odpovědnosti - (účinná lítost /§ 33 TrZ/, dobrovolné upuštění od dokonání /§ 20 odst. 3, § 21 odst. 3 TrZ/, od účastenství /§ 24 odst. 3 TrZ/, promlčení trestní odpovědnosti /§ 34 TrZ/, amnestie a milost)

C. Základy trestní odpovědnosti a nedostatek trestnosti provinění mladistvého

7. Čin soudně trestný mladistvého (provinění /§ 6 ZSM/ a jeho odlišení od trestného činu dospělého /§ 13 TrZ/)

8. Nedostatek trestnosti provinění (zaniklá trestnost provinění – účinná lítost /§ 7 ZSM/, promlčení trestního stíhání /§ 8 ZSM/)

Přednáška III.:

D. Právní následky trestného činu a činu jinak trestného dospělého, trestněprávní alternativy

1. Trestní sankce (tresty a ochranná opatření - § 36 TrZ, pojem a jejich vzájemné odlišení)

2. Tresty (druhy trestů - § 52 TrZ)

3. Ochranná opatření (druhy ochranných opatření - § 98 TrZ)

4. Trestněprávní alternativy (k potrestání /§ 47 až 48 TrZ/, k trestu odnětí svobody /nové: domácí vězení - § 60 TrZ, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce - § 76 TrZ/)

E. Právní následky provinění a činu jinak trestného jako provinění mladistvého, trestněprávní alternativy

5. Opatření ukládaná mladistvým (odlišení od trestů a ochranných opatření ukládaných dospělým)

6. Výchovná opatření (pojem a druhy - § 15 a násl. ZSM)

7. Ochranná opatření (pojem a druhy - § 21 a násl. TrZ)

8. Trestní opatření (pojem a druhy - § 24 a násl. TrZ)

9. Alternativy k trestnímu opatření odnětí svobody (pojem a druhy - § 24 odst. 1 písm. a) až h) ZSM)

F. Zánik trestů, ochranných opatření a opatření ukládaných dospělým a mladistvým pachatelům

10. Zánik trestů a ochranných opatření ukládaných dospělým pachatelům (promlčení výkonu trestu - § 94 TrZ, zahlazení odsouzení - § 105)

11. Zánik trestních opatření ukládaných mladistvým pachatelům (promlčení jejich výkonu - § 34 ZSM, zahlazení odsouzení - § 35 ZSM)

OBECNÁ ČÁST: TRESTNÍ PRÁVO **PROCESNÍ**

Přednáška I.:

A. Úvodní výklady

1. Pojem trestního práva procesního a trestního řízení, jejich předmět
2. Účel (funkce) trestního práva procesního a trestního řízení
3. Základní zásady trestního práva procesního (řádný, zákonný, rychlý, veřejný proces, přiměřenost, právo na obhajobu, oficialita, legalita, zásada obžalovací, spolupráce se zájmovými sdruženími občanů)
4. Místo trestního práva procesního v právním řádu ČR (jeho vztah k ostatním odvětvím práva)
5. Trestní právo procesní a související neprávní obory (kriminologie a kriminalistika)
6. Vnitrostátní prameny trestního práva procesního (zákonné a podzákonné prameny, nálezy ÚS), ostatní prameny (mezinárodní smlouvy, právní akty evropského práva)
7. Struktura a působnost trestního řádu, jeho výklad a aplikace (druhy působnosti, výklad a analogická aplikace)

B. Subjekty trestního řízení

8. Subjekty trestního řízení a procesní strany (procesní způsobilost, způsobilost být stranou)
9. Orgány činné v trestním řízení (soud, státní zástupce, policejní orgán)
10. Pomocné orgány orgánů činných v trestním řízení (probační úředník, tlumočnick)
11. Osoba, proti které se řízení vede (podezřelý, obviněný, obžalovaný, odsouzený)
12. Obhájce a jiné osoby s obhajovacími právy (advokát, zákonný zástupce obviněného, osoby se samostatnými obhajovacími právy)
13. Poškozený (odlišení od oběti)
14. Zúčastněná osoba

Přednáška II.:

C. Procesní úkony

1. Pojem, obsah, forma, místo a čas procesních úkonů
2. Dožádání
3. Protokolování
4. Podání a lhůty
5. Doručování
6. Nahlížení do spisu
7. Pořádková pokuta

D. Zajišťovací úkony

8. Obecné výklady
9. Zajištění osoby, proti níž se vede řízení (zadržení, vazba, mezinárodní a evropský „zatykač“)
10. Zajištění věci (vydání a odnětí věci, osobní a domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků, vstup do obydlí, jiných prostor a pozemků ...)
11. Zajištění peněžních prostředků na účtu, zaknihovaných cenných papírů, nemovitostí a jiné majetkové hodnoty a náhradní hodnoty, zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování
12. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu, zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu

Přednáška III.:

E. Dokazování v trestním řízení

1. Pojem, účel a základní pojmy dokazování (předmět důkazu, důkazní prostředek, důkaz)
2. Základní zásady dokazování (zjišťování skutkového stavu bez důvodných pochybností, presumpce nevinny, zásada vyhledávací, bezprostřednosti a ústnosti, volného hodnocení důkazů)
3. Předmět a rozsah dokazování
4. Rozdělení důkazů

5. Průběh dokazování
6. Absolutní a relativní neúčinnost důkazů
7. Důkazní prostředky

F. Rozhodnutí v trestním řízení

8. Pojem, druhy a struktura rozhodnutí
9. Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí

Brno 7. 2. 2011